Donald Trump mění globální pravidla. Jeho administrativa oslabila nadnárodní protikorupční opatření USA

15.11.2025 - Gary Kalman | Transparency International ČR

Ve středu 5. listopadu 2025 uběhl rok od voleb ve Spojených státech amerických, které rozhodly, kdo zasedl v Oválné pracovně Bílého domu. Vítězem a 47. prezidentem USA se stal Donald Trump. Ten byl oficiálně uveden do úřadu 20. ledna letošního roku. Proto Transparency International ČR (TI ČR) přináší protikorupční ohlédnutí za uplynulým obdobím prostřednictvím exkluzivního komentáře našeho kolegy a výkonného ředitele Transparency International US (TI US) Garyho Kalmana.

Od ledna 2025 vedly kroky Trumpovy administrativy k alarmujícímu oslabení nadnárodního protikorupčního rámce Spojených států. Tato opatření, která zahrnují prezidentské dekrety, memoranda, formální změny pravidel a veřejná prohlášení, účinně rozložila klíčové součásti národních snah o boj proti korupci – jak na domácí, tak na globální úrovni.

Na prvním místě seznamu bylo oznámené pozastavení a následné potenciální omezení vymáhání zákona proti korupčním praktikám v zahraničí (FCPA), průkopnického a přelomového amerického zákona proti úplatkářství v zahraničí.

Oslabení vymáhání FCPA (více než polovina právníků, kteří případy připravují a stíhají, byla přeřazena nebo odvelena) nejenže vytváří chaos a nejistotu pro americké společnosti působící na mezinárodní úrovni, ale také vysílá škodlivý signál o ústupu ostatním zemím, které uvažují o důslednějším vymáhání svých zákonů proti úplatkářství.

> The pause on enforcement threatens global progress!
>
> Our Executive Director Gary Kalman warns that this could embolden and undermines fair business practices.
>
> Read more HERE ↴https://t.co/gD1uTMsJFO pic.twitter.com/OaMQ3orc6T
>
> — Transparency International U.S. (TI US) (@transparencyUSA) April 8, 2025

Spojené státy americké se v rámci Indexu vnímání korupce za rok 2024 (Corruption Perceptions Index – CPI), který každoročně vydává mezinárodní sekretariát TI v Berlíně, umístily se 65 body ze 100 možných na 28. místě ze 180 hodnocených zemí. Pro srovnání Česko v CPI získalo 56 bodů a obsadilo 46. příčku. Průměr EU je 62 bodů.

Praní špinavých peněz a kleptokracie

Stejně znepokojující je ústup od slibného pokroku, kterého bylo v poslední době dosaženo v boji proti praní špinavých peněz. Nelegální finanční prostředky ukryté v USA generují obrovské zisky, které se

vrací zpět k drogovým kartelům, teroristickým organizacím a zkorumpovaným úředníkům, kteří ohrožují bezpečnost a destabilizují ekonomiky národů a regionů po celém světě.

Nová pravidla pro implementaci zákona o transparentnosti podniků (Corporate Transparency Act), který má skoncovat s korupčním a kriminálním zneužíváním anonymních fiktivních společností, nyní vyjímají více než 99 % společností, které měl zákon podle záměru Kongresu pokrývat.

> “We are just rolling back the clock and falling behind best practices… I think we are quickly going to come to regret doing this.”
>
> — Scott Greytak on how recent rollbacks undermine U.S. national security.
>
> Read more from @InSightCrime HERE ↴https://t.co/iHKk7QLxXt pic.twitter.com/nwYxdGNtCG
>
> — Transparency International U.S. (TI US) (@transparencyUSA) March 27, 2025

Praní špinavých peněz je trestný čin, který se snaží zakrýt skutečný původ peněz, který vznikl jinou trestnou činností, a to takovým způsobem, aby peníze vypadaly jako legálně nabyté prostředky. Tento proces umožňuje, aby byly legalizovány i výnosy ze společensky nebezpečných trestných činů jako jsou úplatkářství, pašování drog, obchod s bílým masem či podvody. Úkolem dozorových orgánů či policie je identifikovat podezřelé transakce a ideálně zachytit prostředky ještě předtím, než projdou celým procesem praní.

A nově dokončené kontroly proti praní špinavých peněz pro multibilionový sektor rezidenčních nemovitostí a soukromých investic v hodnotách bilionů dolarů byly odloženy.

Byly také zrušeny dvě klíčové iniciativy ministerstva spravedlnosti proti kleptokracii, které byly zaměřeny na globální elity zneužívající veřejné prostředky.

Kromě toho nedávné zrušení sankcí vůči zkorumpovaným zahraničním úředníkům a uvalení sankcí na osoby považované za politické oponenty vyvolává alarmující otázky ohledně zneužívání sankčních pravomocí USA.

A v kroku, který by mohl výrazně zvýšit riziko zneužívání amerických zbraní prodávaných do zahraničí, vyjádřila administrativa záměr oslabit mechanismy dohledu nad převodem zbraní. Takový krok riskuje eskalaci konfliktů a umožnění dalšího násilí podněcovaného korupcí.

Trumpova „zlatá víza“ a zastavení zahraniční pomoci

Prezident také zavedl nový program „zlatých víz“, jehož cílem je přilákat zahraniční investice. Takové programy však v minulosti zneužívali oligarchové a kleptokraté, kteří se snažili získat pobyt a legitimitu ve stabilnějších jurisdikcích a zároveň se vyhnout odpovědnosti za své činy.

Důsledky těchto změn sahají daleko za bezprostřední dopady. Oslabením amerického protikorupčního rámce dochází ke strategickému ústupu od vedoucí role, která po desetiletí definovala americkou zahraniční politiku. Spojené státy se historicky profilovaly jako zastánce dobré správy věcí veřejných a protikorupčních snah po celém světě, a tento ústup podkopává toto dědictví.

> President Trump has announced plans to sell US$5m “gold card” resident permits to foreigners.
>
> Bad idea. „Selling US citizenship to the highest bidder will attract corrupt actors seeking safe haven for themselves & their dirty money.“ – @mairarmartini, CEO of @anticorruption. pic.twitter.com/7V3uLzE2vB
>
> — Transparency International (@anticorruption) February 26, 2025

Zvažme například stažení americké zahraniční pomoci, včetně pomoci na podporu demokracie a odpovědné správy věcí veřejných v různých jurisdikcích po celém světě. Ztráta desítek miliard dolarů americké pomoci vystavila stovky tisíc lidí – a brzy to budou miliony – nebezpečí hladomoru a nemocí ohrožujících jejich životy.

Kromě peněz byli opuštěni i odvážní aktivisté, kteří bojují za demokracii, lidská práva a ekonomickou spravedlnost v náročných jurisdikcích, a nyní čelí zvýšenému osobnímu nebezpečí ze strany autokraticky smýšlejících vlád, které se již nemusí obávat zásahu USA proti jejich agresi.

Obavy o integritu veřejné správy

Na domácí půdě vyvolává oslabení dalších protikorupčních zákonů obavy o integritu veřejné správy a důvěru občanů v jejich instituce. Bez robustních mechanismů prosazování práva se zvyšuje riziko korupce, což může vést k veřejným nepokojům a oslabení demokratických procesů.

Na celosvětové úrovni jsou Spojené státy již dlouho vnímány jako strážce principů odpovědnosti a transparentnosti. Odklon od této role by mohl povzbudit jiné země, zejména ty s méně robustními demokratickými institucemi, aby následovaly jejich příkladu, což by podkopalo protikorupční úsilí po celém světě a destabilizovalo regiony, které jsou již tak náchylné ke korupci a konfliktům.

Nedávné kroky Trumpovy administrativy znamenají zásadní změnu v přístupu USA k nadnárodní korupci. Díky úsilí TI US a našich spojenců zůstávají základní zákony nezměněny, ale téměř úplné odstoupení od klíčových prvků národního režimu boje proti nadnárodní korupci a jejich rozebrání ze strany administrativy ohrožuje americké hospodářské a národní bezpečnostní zájmy.

Hrozí také vytvoření globálního prostředí, ve kterém bude korupce nekontrolovatelně vzkvétat. Je nezbytné provést rozsáhlé přehodnocení těchto politik, protože jejich dopady daleko přesahují politickou rétoriku a dotýkají se základních principů spravedlnosti, odpovědnosti a právního státu, na nichž je založena jak americká společnost, tak globální řád.

Autorem komentáře je výkonný ředitel TI US Gary Kalman.

Za překlad textu děkujeme Lucii Mackové.

https://www.transparency.cz/donald-trump-meni-globalni-pravidla-jeho-administrativa-oslabila-nadnarodni-protikorupcni-opatreni-usa